

Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI
MATURANTOV Z DEJEPISU**

Bratislava 2008

1. CIEĽ MATURITNEJ SKÚŠKY

Dejepis ako voliteľný maturitný predmet sprostredkuje žiakom potrebné vedomosti, zručnosti a hodnoty, ktoré im môžu pomôcť k postupnému začleňovaniu sa do štruktúry noriem a hodnôt spoločnosti, v ktorej žijú. Získané dejepisné vedomosti, zručnosti a hodnoty majú žiakom umožniť orientovať sa v spleti politických, ekonomických, sociálnych a kultúrnych faktov, s ktorými sa budú stretávať vo svojom živote. Dejepis má významnú úlohu v procese prípravy žiaka k občianstvu, a teda aj pri formovaní vzťahu k historickému dedičstvu vlastného národa i ľudstva. Z toho vyplýva, že jeho všeobecným cieľom je vytvoriť historický horizont žiakovho života a sveta, a tak prispieť k výchove študenta ako občana demokratickej spoločnosti.

Cieľom maturitnej skúšky z dejepisu je zistiť, či vedomosti, zručnosti a postoje študentov zodpovedajú požiadavkám vzdelávacích štandardov a učebných osnov. Ďalším cieľom je zistiť, do akej miery dejepis, ako maturitný predmet, prispel k utváraniu a formovaniu kritického historického povedomia, na základe ktorého majú žiaci pochopiť minulosť i prítomnosť krajiny, v ktorej žijú. Súčasne je cieľom zistiť, ako porozumeli historickým premenám Európy, sveta a ako chápu globálne problémy ľudskej spoločnosti.

Všeobecný cieľ maturitnej skúšky je konkretizovaný štruktúrou čiastkových cieľov, ktoré vychádzajú z týchto demokratických princípov: variantnosti a otvorenosti historických interpretácií, plurality názorov a postojov, tolerancie k odlišným názorom a postojom, odlišenia mýtu či propagandy od historického faktu, vedomia, že nikto nemá monopol na pravdu, že každá interpretácia histórie sa musí neustále overovať.

Konkretizovaná štruktúra cieľov je formulovaná v troch hierarchicky usporiadaných hladinách. To znamená, že v oblasti obsahu učiva postupujeme od vedomostí, porozumenia, aplikácie ku analýze, syntéze a hodnotiacemu posudzovaniu. Pre každú hladinu je typické využitie istých príkazových slov, ktoré sú vyjadrené slovesami vyžadujúcimi splnenie istej úlohy. Uvádzame niekoľko konkrétnych príkladov na použitie príkazových slov (sú vytlačené tučne) v jednotlivých hladinách:

A. Vedomosti a porozumenie - žiaci si majú zapamätať alebo znovuvybrať informácie, a to buď presne tak, ako sa ich naučili, alebo ich majú vyjadriť vlastnými slovami. Pri vymedzení tejto hladiny treba zdôrazniť, že ju bude predovšetkým preverovať externá časť maturitnej skúšky v podobe didaktického testu. Hladinu vedomostí a porozumenia vymedzujeme tzv. príkazovými, pokynovými slovami, napríklad: **spomeň si, reprodukuje, povedz vlastnými slovami, uved', čo vieš, vymenuj, opíš, vysvetli, definuj, interpretuj, zorad'** a pod.

Žiaci dokážu na základe svojich vedomostí, napríklad:

1. Pochopiť, že história sa zaoberá zmenou a kontinuitou.
Vymenujte dve zmeny v mieste vášho bydliska, ktoré sa udiali počas vášho života.
2. Pochopiť vplyv zmeny i kontinuity na jednotlivca a spoločnosť.
3. Pochopiť, že výpovede o minulosti sú možné len vtedy, keď máme k dispozícii historické pramene.
Vymenujte dva druhy písomných, hmotných a obrazových prameňov.
4. Odhadnúť príčiny konania ľudí a identifikovať rozdiely medzi minulosťou a prítomnosťou.
5. Uvedomiť si, že historické tradície a interpretácia dejín ovplyvňujú myslenie a konanie ľudí v prítomnosti.
Vysvetlite na dvoch príkladoch, prečo si ľudia pripomínajú minulosť.
6. Vysvetliť podstatné historické pojmy, fakty, udalosti, javy a procesy vo vzájomných súvislostiach.

Vymenujte najvýznamnejšie priemyselné odvetvia na Slovensku v 2. polovici 19. storočia.

7. Nájst' faktory, ktoré podmieňujú historické fakty, udalosti, javy a procesy.

Uved'te tri faktory, ktoré bezprostredne podmienili vznik prvých roľníckych civilizácií.

8. Zorad'ovať historické fakty a udalosti chronologicky a lokalizovať ich v geografickom priestore.

Uved'te, v akom poradí (za sebou) sa odohrali historické udalosti.

Uved'te, ktorá z historických udalostí sa stala (bola) prvá a ktorá bola posledná.

Uved'te, ktorá z dvoch historických udalostí sa stala (bola) skôr.

Zorad'te historické udalosti na časovej priamke.

B. Aplikácia a analýza - žiaci majú preukázať schopnosť svoje vedomosti vysvetliť, identifikovať príčiny a dôsledky udalostí, javov a pod. Táto hladina obsahuje úlohy, v ktorých žiaci na základe svojich vedomostí riešia novoformulované problémy v nových kontextoch a súvislostiach. Typickými príkazovými, pokynovými slovami pre túto hladinu sú napríklad: **zarad', aplikuj, nájdi, vyber, vypočítaj, roztried', porovnaj, analyzuj, rozdel', vysvetli prečo, ukáž ako, nakresli, načrtni** a pod.

Žiaci dokážu svoje vedomosti aplikovať a riešiť problémy:

1. Klasifikovať historické udalosti, pojmy, fakty, udalosti, javy a procesy.

Vyberte zo skupiny pojmov päť takých, ktoré úzko súvisia s politickými reformami v Aténach.

Rozlíšte v dvoch znakoch politický systém Atén a Sparty.

2. Analyzovať historické pojmy, fakty, udalosti, javy a procesy.

Vysvetlite, prečo sa slovenskí podnikatelia ťažšie presadzovali v zakladaní tovární v Uhorsku.

Analyzujte dve príčiny sťahovania národov.

3. Vybrať základné znaky historických faktov, udalostí, javov, procesov a určiť ich štruktúru.

Nakreslite obrysú mapu Slovenska a vyznačte na nej najdôležitejšie železničné trate.

4. Určiť príčiny a dôsledky historických faktov, udalostí, javov a procesov.

Nájdite dva dôvody, prečo panovník odmeňoval svojich služobníkov pôdou.

Analyzujte tri dôsledky zámorských objavov pre Európu i novoobjavené krajiny.

5. Porovnať historické fakty, udalosti, javy a procesy.

Rozlíšte v troch požiadavkách politický program Žiadostí slovenského národa a Memoranda.

Porovnajte v dvoch podstatných znakoch obdobie včasného a vrcholného stredoveku.

6. Rozlíšiť medzi lokálnymi, regionálnymi, národnými a svetovými javmi a procesmi.

Analyzujte v troch podstatných znakoch vplyv osvietenstva v Európe.

Rozlíšte v troch podstatných znakoch vplyv osvietenstva v Uhorsku.

7. Zaradiť historické fakty, udalosti, javy a procesy synchronne.

Vyberte zo skupiny historických udalostí tie, ktoré sa stali za vlády Márie Terézie a Jozefa II. v Európe a vo svete.

8. Zaradiť historické fakty, udalosti, javy a procesy asynchronne.

Porovnajte proces priemyselnej revolúcie v západnej Európe a v Uhorsku a vystihnite podstatné rozdielne znaky.

9. Rozlíšiť medzi historickým faktom a hodnotením.

Analyzujte výroky:

Žigmund Luxemburský bol uhorský a český kráľ i nemecký cisár.

Žigmund Luxemburský bol vierolomný, falošný a pomstychtivý.

10. Analyzovať a interpretovať jednotlivé druhy školských historických prameňov.

Analýzujte rozdiely medzi vonkajšou a vnútornou kritikou prameňa.

Aplikujte dva postupy, ktoré sú typické pre vonkajšiu kritiku historického prameňa.

(môžete využiť otázky typu: Kto je autor prameňa? Kedy žil? Informuje nás ako očitý svedok?...)

Aplikujte dva postupy, ktoré sú typické pre vnútornú kritiku historického prameňa.

(Napríklad: V ktorej časti prameňa autor uvádza fakty? V ktorej časti autor hodnotí?...)

11. Rozlíšiť rôzne interpretácie historických faktov, udalostí, javov a procesov.

Analýzujte interpretácie dvoch ľudí rovnakej udalosti z minulosti.

C. Syntéza a hodnotiace posudzovanie - tu žiaci posudzujú hodnotu dvoch či viac možností, vyberajú jednu z nich a svoje rozhodnutie obhajujú buď prostredníctvom argumentov a dôkazov, alebo ich rozhodnutie môže byť výsledkom afektívneho postupu. Príznačnými príkazovými, pokynovými slovami pre túto hladinu sú napríklad: **vytvor, vymysli, navrhni, zlož, prezentuj, zaujmi stanovisko, kritizuj, diskutuj, zhodnoť, posúď dôkaz, odstupňuj od dobrého po zlé** a pod.

Žiaci dokážu:

1. Kriticky posúdiť historické pojmy, fakty, udalosti, javy a procesy.

Zhodnoťte pomocou výsledkov volieb v ČSR v rokoch 1918 - 1938 vplyv jednotlivých politických strán.

2. Kriticky posúdiť spoľahlivosť a hodnotu jednotlivých druhov školských historických prameňov.

3. Urobiť syntézu, zovšeobecnenie a hodnotenie historických faktov, udalostí, javov a procesov.

Zhrňte typické znaky priemyslu na Slovensku koncom 19. storočia.

Zaujmite stanovisko k problému detskej práce v továrňach v 19. storočí.

Zaujmite svoj postoj k tvrdeniu, že dospelí zneužívali a i naďalej zneužívajú prácu detí vo svoj prospech.

Vyjadrite svoj názor na zneužívanie detskej práce na konci 20. storočia.

4. Rozvíjať predstavivosť a empatiu s ľuďmi, ktorí žili v iných historických obdobiach.

5. Prejavovať porozumenie a toleranciu k iným názorom a postojom.

6. Chápať históriu ako proces hľadania, ktorého základným východiskom je snaha po objektívnom historickom poznaní.

7. Uvedomiť si, že historická objektivita je ideál, ku ktorému sa historici môžu viac, či menej priblížiť.

2. CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI

Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov vymedzujú jednotlivé tematické celky, ktoré vychádzajú z platných učebných osnov. Sú usporiadané chronologicky a štruktúrované tak, aby zdôrazňovali predovšetkým podstatné historické pojmy, javy, deje a procesy, než jednotlivé historické fakty a udalosti. Týmto postupom sa upriamuje pozornosť na vnútornú štruktúru učebného obsahu, ktorý sa skladá z troch základných prvkov: pojmov (konceptov),

generalizácií (zovšeobecnení) a faktov. Je totiž dokázané, že keď žiaci preniknú do vnútornej štruktúry učebného obsahu daného tematického celku, tak ho lepšie pochopia, vedia sa v ňom lepšie orientovať, čo im následne uľahčuje zapamätanie si učiva i celkový proces učenia.

2.1 Úvod do predmetu

Obsah

Predmet historiografie - zmena a kontinuita v priestore a čase, minulosť a prítomnosť, dejiny a dejepis, periodizácia dejín, časová priamka, múzeum, archív, pomocné vedy historické, historický prameň, kritika prameňov, historiografia a historici.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.1.1 Charakterizovať predmet historiografie

- Vymenujte dve zmeny, ktoré sa udiali v mieste bydliska počas vášho života.
- Zdôvodnite dvoma argumentmi, prečo si ľudia pripomínajú minulosť.

2.1.2 Vysvetliť pojmy dejiny, dejepis a periodizácia dejín

- Určte spoločné a odlišné znaky medzi pojmami dejiny a dejepis.
- Uveďte jeden medzník medzi pravekom, starovekom, stredovekom a novovekom; zakreslite ho na časovú priamku.

2.1.3 Zaraďovať historické udalosti chronologicky

- Určte, v akom poradí (za sebou) sa odohrali historické udalosti.
- Určte, ktorá z historických udalostí sa stala prvá a ktorá bola posledná.
- Určte, ktorá z dvoch historických udalostí sa stala (bola) skôr.
- Zostavte z historických udalostí časovú priamku.

2.1.4 Uviesť, aké inštitúcie zbierajú, ochraňujú a sprístupňujú historické pramene

- Nájdite podstatné rozdiely medzi múzeom a archívom.

2.1.5 Vymenovať pomocné vedy historické

- Definujte predmet piatich pomocných vied historických.

2.1.6 Rozlíšiť jednotlivé druhy historických prameňov

- Určte dva druhy písomných, hmotných a obrazových prameňov.
- Popíšte rozdiely medzi vonkajšou a vnútornou kritikou prameňa.
- Aplikujte dva postupy, ktoré sú typické pre vonkajšiu kritiku prameňa.
- Aplikujte dva postupy, ktoré sú typické pre vnútornú kritiku prameňa.

2.1.7 Uvedomiť si, že v spoločnosti existujú rôzne interpretácie minulosti

- Rozlíšte interpretácie dvoch ľudí rovnakej udalosti z minulosti.
- Uveďte dva dôvody, prečo sa názory historikov i ostatných ľudí na minulosť rôznia.
- Vymenujte dvoch starovekých historikov.
- Vymenujte dvoch slovenských historikov, ktorí pôsobili v 20. storočí.

2.2 Obdobie praveku

Obsah

Prehistória, archeológia. Antropogenéza. Paleolit a jeho kultúry. Neolit a jeho kultúry. Bronzová doba. Železná doba. Kelti.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.2.1 Charakterizovať predmet prehistórie

2.2.2 Vysvetliť pojem antropogenéza

- Uvedte dva znaky antropogenézy.

2.2.3 Opísať obdobie paleolitu a neolitu

- Rozlíšte obdobie paleolitu a neolitu v štyroch podstatných znakoch.
- Zhodnoťte v troch znakoch význam neolitickej revolúcie.

2.2.4 Posúdiť, v čom spočívajú výhody, resp. nevýhody medených, bronzových nástrojov v porovnaní s kamennými

- Uvedte jednu výhodu a jednu nevýhodu jednotlivých typov nástrojov.

2.2.5 Porovnať bronzové nástroje so železnými a analyzovať ich podstatné znaky a vlastnosti

- Rozlíšte dve podstatné vlastnosti bronzových a železných nástrojov.
- Zakreslite do obrysovej mapy Slovenska tri významné keltské hradiská.

2.3 Obdobie staroveku

Obsah

Najstaršie roľnícke civilizácie. Mestské a teritoriálne štáty v Mezopotámii. Chrámové a palácové (redistributívne) hospodárstvo. Orientálna despocia. Staroveký Egypt ako jednotný štát. Civilizačný odkaz najstarších východných štátov a ich vplyv na európsku tradíciu. Egejská oblasť, antické Grécko a helenistický svet. Kultúra antického Grécka. Etruská kultúra, rímska republika a cisárstvo. Kultúra antického Ríma. Vznik kresťanstva. Zánik antického sveta. „Barbarské“ civilizácie, „sťahovanie národov“.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.3.1 Charakterizovať predpoklady vzniku prvých civilizácií

- Uvedte tri faktory, ktoré viedli k vzniku prvých roľníckych civilizácií.
- Vymenujte dva znaky, ktoré sú typické pre mestský štát.
- Určte jeden rozdiel medzi mestským a teritoriálnym štátom v Mezopotámii.

2.3.2 Vysvetliť, ako fungovalo hospodárstvo v Mezopotámii

- Identifikujte typický spoločný znak chrámového a palácového hospodárstva.

2.3.3 Charakterizovať štát a sociálne rozvrstvenie spoločnosti v Mezopotámii

- Vysvetlite jeden typický znak politického systému orientálnej despocie.

2.3.4 Vymenovať predpoklady vzniku jednotného štátu v Egypte

- Nájdite tri špecifické znaky prírodného prostredia, ktoré výrazne ovplyvnili formovanie štátu a spoločnosti v Egypte.

2.3.5 Charakterizovať jednotný egyptský štát a sociálne rozvrstvenie jeho spoločnosti

- Vyjadrite jeden z typických znakov politického systému egyptského štátu.
- Uvedte štyri typické príklady materiálnej kultúry egyptskej spoločnosti.

2.3.6 Dokázať vplyv duchovnej a materiálnej kultúry najstarších východných štátov na európsku kultúru

- Vymenujte päť technických vynálezov, ktoré sa zrodili v najstarších východných štátoch.
- Uvedte jeden rozdiel medzi polyteistickým a monoteistickým náboženstvom.

2.3.7 Opísať prírodné podmienky Stredomoria

- Uved'te dva špecifické znaky prírodného prostredia stredomorskej oblasti s prostredím najstarších východných štátov.
- Vyberte z prírodných znakov tie, ktoré bezprostredne ovplyvnili vznik veľkého množstva gréckych mestských štátov.

2.3.8 Vysvetliť príčiny a dôsledky gréckej kolonizácie

- Určte dve príčiny gréckej kolonizácie.
- Určte dva dôsledky gréckej kolonizácie.
- Zakreslite do obrysovej mapy štyri grécke kolónie.

2.3.9 Analyzovať vývoj demokratického politického systému a spoločnosti v Aténach

- Uved'te tri osobnosti, ktoré sú späté s výraznými politickými reformami v Aténach.
- Zhodno'te význam víťazstva Grékov nad Peržanmi pre ďalší hospodársky a politický vývoj v Grécku.
- Vyberte zo skupiny pojmov päť takých, ktoré úzko súvisia s politickými reformami v Aténach.
- Uved'te tri pozitívne a tri negatívne znaky aténskej demokracie.
- Vymenujte jednu spoločenskú vrstvu v Aténach, ktorá nemala politické a občianske práva.
- Porovnajte v dvoch znakoch postavenie otrokov v Aténach a v Sparte.
- Rozlíšte v dvoch znakoch politický systém Atén a Sparty.
- Zhodno'te význam aténskej demokracie.
- Uved'te dve príčiny oslabenia moci gréckych mestských štátov.

2.3.10 Opísať obdobie výbojov Alexandra Macedónskeho a helenistického Grécka

- Vysvetlite dva znaky helenizmu.

2.3.11 Porozprávať o gréckej kultúre a jej vplyve na neskoršiu európsku kultúru

- Uved'te dva rozdiely medzi dórsnym, iónskym a korintským štýlom.
- Vymenujte dve známe pamiatky gréckej architektúry.
- Uved'te tri okrídlené slová - frazeologizmy z gréckej kultúry.

2.3.12 Charakterizovať etruskú civilizáciu na Apeninskom polostrove

- Zovšeobecnite jeden spoločný znak Solónovej reformy a reformy Servia Tullia.
- Uved'te dva podstatné prejavy etruskej kultúry.

2.3.13 Objasniť politický systém rímskej republiky

- Vymenujte tri politické funkcie a tri inštitúcie z obdobia rímskej republiky.
- Uved'te jeden typický znak vnútornej politiky a jeden zahraničnej politiky rímskej republiky.
- Vysvetlite dve príčiny krízy rímskej republiky.
- Uved'te jednu príčinu vzbúr otrokov v období rímskej republiky.
- Vymenujte tri osobnosti rímskej republiky, ktoré sa snažili rozdielnym spôsobom riešiť krízové javy rímskej republiky.

2.3.14 Charakterizovať vývoj rímskeho impéria v období principátu

- Uved'te dva znaky politických systémov principátu a dominátu.
- Rozlíšte v dvoch znakoch obdobie principátu a dominátu.
- Zakreslite do obrysovej mapy dva rímske tábory, ktoré boli súčasťou rímskej hranice a ležali na území dnešného Slovenska.

2.3.15 Objasniť vznik kresťanstva

- Vysvetlite jednu príčinu šírenia kresťanstva v Rímskej ríši.

2.3.16 Porozprávať o rímskej kultúre a jej vplyve na neskoršiu európsku kultúru

- Vymenujte tri známe pamiatky rímskej architektúry.
- Uved'te tri okrídlené slová - frazeologizmy z rímskej kultúry.

2.3.17 Uviesť príčiny a dôsledky krízy a zániku Západorímskej ríše

- Určte dve príčiny rozdelenia Rímskej ríše.
- Vyberte dve príčiny a dva dôsledky zániku Západorímskej ríše.

2.3.18 Charakterizovať proces „sťahovania národov“ a vzniku „barbarských“ štátov

- Uved'te dve príčiny „sťahovania národov“.
- Vymenujte tri „barbarské“ štáty.

2.4 Obdobie stredoveku

Obsah

Východný kultúrny región. Vznik Byzantskej ríše. Justinián, césaropapizmus, východná schizma, patriarcha.

Východní Slovania. Normani - Varjagovia, Kyjevská Rus. Južní Slovania, Balkánsky polostrov. Arabi, Islam, Mohamed, Mekka, Korán, kalifáty.

Západný kultúrny región („barbarské“ štáty). Chlodovik, lénny pán, vazal, lénny vzťah Merovejovci, majordómovia, Karolovci, Karol Veľký - nový cisár - nová Európa. Karolínska renesancia. Románska kultúra. Pápežstvo, mnísi, učenci, misie, mníšske rády. Verdunská zmluva - Nemecká ríša, Svätá ríša rímska (Oto III.), Francúzsko. Normani, Hastings, Anglicko.

Slovania v strednej Európe: Samova ríša. Pribinovo kniežatstvo. Veľká Morava, byzantská misia. Starí Maďari. Včasnostredoveký uhorský štát. Český štát. Poľský štát.

Vznik centralizovaných (národných) monarchií. Zastupiteľské orgány (Veľká rada). Agrárna revolúcia (dvojpoľný, trojpoľný systém). Nové zdroje energie. Urbanizácia, obchod, remeselná výroba. Kláštory, školy, univerzity. Spoločnosť vrcholného stredoveku. Návrat islamu. Uhorský štát a stredná Európa v období vrcholného stredoveku. Krízové javy a kacírské hnutia. Kultúra vrcholného stredoveku.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.4.1 Opísať vznik Byzantskej ríše

- Uved'te dve špecifické odlišnosti bývalej Východorímskej ríše, ktoré pozitívne vplývali na vznik Byzantskej ríše.
- Vysvetlite jeden podstatný znak vnútornej a zahraničnej politiky cisára Justiniána.
- Určte jeden špecifický znak postavenia cirkvi v byzantskom štáte.
- Uved'te jednu príčinu rozkolu medzi východnou a západnou cirkvou.
- Uved'te jeden cieľ byzantských misií do okolitých i vzdialených krajín.
- Nájdite jeden príklad vzájomných vzťahov medzi Kyjevskou Rusou a Byzantskou ríšou.
- Určte dve umelecké pamiatky charakteristické pre byzantské umenie.

2.4.2 Charakterizovať islamský svet a islamskú kultúru

- Uved'te jednu príčinu výraznej zmeny v živote arabských kmeňov.
- Určte jedno posvätné miesto islamu.
- Vymenujte tri príklady arabského kultúrneho dedičstva.
- Uved'te štyri krajiny sveta, v ktorých je dnes rozšírené islamské náboženstvo.

2.4.3 Charakterizovať vznik a formovanie Franskej ríše

- Vymedzte dva faktory, ktoré podmienujú vytváranie Franskej ríše.

2.4.5 Vysvetliť politiku správcov palácov - majordómov

- Uved'te jednu príčinu vytvárania spojenectva medzi správcami palácov a predstaviteľmi kresťanskej cirkvi.

2.4.6 Porozprávať o vláde Karola Veľkého

- Uved'te jeden znak vnútornej a zahraničnej politiky Karola Veľkého.
- Určte jeden dôvod, prečo sa Karolovi Veľkému podarilo obnoviť titul rímskeho cisára.

2.4.7 Charakterizovať tzv. lénny vzťah medzi ľuďmi vyšších spoločenských vrstiev

2.4.8 Vysvetliť, prečo kráľovskí a nižší vazali prepožičiavali pôdu aj roľníkom

- Nájdite dva dôvody, prečo panovník odmeňoval svojich služobníkov pôdou.
- Uved'te jednu povinnosť vazala voči pánovi.

2.4.9 Vysvetliť úlohu kresťanstva pri formovaní Európy

- Uved'te jeden príklad vzťahu medzi svetskou a cirkevnou mocou.
- Vymenujte dva mníšske rády.

2.4.10 Charakterizovať karolínsku renesanciu a románsku kultúru

- Rozlíšte tri stavebné prvky románskej architektúry.

2.4.11 Popísať vznik a vývoj európskych štátov Francúzska, Nemeckých štátov (Svätej ríše rímskej) a Anglicka

- Uved'te jeden predpoklad vzniku a formovania európskych štátov.

2.4.12 Opísať pohyb slovanských kmeňov z pravlasti

- Zakreslite do obrysovej mapy Európy hlavné smery pohybu slovanských kmeňov.
- Zakreslite do obrysovej mapy Slovenska miesta, kde sa usadzovali Slovania po príchode na naše územie.

2.4.13 Vysvetliť vznik Samovej ríše, Nitrianskeho kniežatstva a Veľkej Moravy

- Uved'te jeden predpoklad vzniku Samovej ríše, Nitrianskeho kniežatstva a Veľkej Moravy.
- Uved'te dva príklady, ktorými môžete charakterizovať vzťah Slovanov a Avarov.
- Vystihnite jedným príkladom pôsobenie Pribinu v Nitrianskom kniežatstve.
- Dokumentujte dvoma príkladmi hospodársky a politický vývoj Veľkej Moravy.
- Zhodnoťte na troch konkrétnych príkladoch pôsobenie Konštantína a Metoda.
- Ilustrujte na dvoch príkladoch kultúru Veľkej Moravy.
- Uved'te jeden písomný prameň, ktorý sa viaže k Veľkej Morave.

2.4.14 Charakterizovať príčiny zániku Veľkej Moravy

- Uved'te jednu príčinu zániku Veľkej Moravy.

2.4.15 Vysvetliť vznik a vývoj mnohonárodnostného uhorského štátu

- Opíšte podľa mapy, ako sa postupne územie Slovenska začleňovalo do uhorského štátu.
- Uved'te dva typické znaky vnútornej politiky Štefana I.

2.4.16 Popísať pomery v českom a poľskom včasnostredovekom štáte

- Uved'te jedného predstaviteľa dynastie Přemyslovcov a Piastovcov.

2.4.17 Opíšte proces vzniku centralizovaných monarchií v západnej Európe

- Dokážte na troch príkladoch tvrdenie, že postupne končí obdobie "nekontrolovaných" monarchií.

2.4.18 Charakterizovať agrárnu revolúciu v období vrcholného stredoveku

- Porovnajte v troch znakoch včasnostredoveké poľnohospodárstvo s poľnohospodárstvom vrcholného stredoveku.
- Uved'te jeden rozdiel medzi dvojpoľným a trojpoľným systémom.
- Uved'te dva príklady nových zdrojov energie v období vrcholného stredoveku
- Určte dva príklady typov kolonizácie, ktoré prebiehali v uhorskom štáte.

2.4.19 Vysvetliť proces urbanizácie v období vrcholného stredoveku

- Vymenujte štyri mestá z nášho územia, ktoré ako prvé dostali mestské privilégia.
- Uved'te dva príklady dokumentujúce rozvoj baníctva, obchodu a remeselnej výroby v uhorskom štáte.

2.4.20 Analyzovať štruktúru stredovekej spoločnosti

- Porovnajte štruktúru spoločnosti vo včasnom stredoveku a v období vrcholného stredoveku.
- Dokumentujte na dvoch príkladoch počiatky emancipácie šľachty a miest.

2.4.21 Zhodnotiť význam rozvoja vzdelanosti v období vrcholného stredoveku

- Uved'te štyri fakulty stredovekej univerzity.

2.4.22 Charakterizovať expanziu kresťanskej Európy a jej dôsledky

- Určte jednu príčinu a jeden dôsledok križiackych výprav.
- Uved'te jeden príklad prenikania Turkov z Malej Ázie na Balkán.
- Vymenujte dva slovanské štáty na Balkánskom polostrove.
- Dokumentujte dvoma príkladmi arabskú kultúru na Pyrenejskom polostrove.

2.4.23 Charakterizujte vnútorné pomery a zahraničnú politiku uhorského štátu vo vrcholnom stredoveku

- Uved'te dva znaky, ktorými vystihnute vnútorné pomery i zahraničnú politiku za vlády posledných Arpádovcov, novej dynastie Anjouovcov, za vlády Žigmunda Luxemburského, Mateja Korvína a za vlády Jagelovcov.

2.4.24 Vysvetliť prejavy krízy stredovekej spoločnosti

- Uved'te dva príklady krízy stredovekej spoločnosti a katolíckej cirkvi.
- Charakterizujte jeden pokus o vnútornú obrodu cirkvi.

2.4.25 Opísať kultúru obdobia vrcholného stredoveku

- Rozoznajte tri stavebné prvky gotickej architektúry.

2.5 Obdobie novoveku

Obsah

Humanizmus a renesancia. Zámorské objavy. Reformácia. Vývoj európskych veľmocí. Stavovská monarchia, absolutistický štát, počiatky parlamentarizmu. Vzostup Habsburgovcov. Katolícky a reformačný mocenský blok. Habsburská monarchia a Slovensko. V susedstve Osmanskej ríše. Protihabsburský odboj. Tridsaťročná vojna. Revolúcie raného novoveku - Nizozemsko, Anglicko. Veda, filozofia. Kultúra baroka.

Osvietenstvo. Reformy v habsburskej monarchii. Predpoklady formovania moderného slovenského národa. Vznik USA. Veľká francúzska revolúcia. Napoleonske Francúzsko. Priemyselná revolúcia a jej dôsledky. Národné hnutia a nacionalizmus. Slovenské národné hnutie. Politické programy. Rakúsko-uhorské vyrovnanie a jeho dôsledky. Zjednotenie Nemecka a Talianska. Moderný kolonializmus a jeho dôsledky. Európske veľmoci a ich súperenie v 19. storočí. USA v 19. storočí. Ideové a kultúrne smery v 19. storočí. Umelecké smery a slohy.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.5.1 Charakterizovať obdobie humanizmu a renesancie

- Určte tri podstatné hodnoty obdobia humanizmu.
- Uvedte štyri špecifické znaky životného štýlu renesančného človeka.
- Rozlíšte v štyroch znakoch renesančnú architektúru.
- Vymenujte štyroch renesančných umelcov.
- Uvedte jednu osobnosť z obdobia humanizmu, ktorá pôsobila na Slovensku.

2.5.2 Porozprávať, ako Európania prenikali na mimoeurópske územia

- Určte dve príčiny zámorských objavov.
- Posúďte tri dôsledky zámorských objavov pre Európu i novoobjavené krajiny.
- Zakreslite do obrysovej mapy sveta smery dvoch objavných plavieb.

2.5.3 Opísať proces reformácie

- Objasnite dve príčiny reformačného hnutia v Európe.
- Vymenujte dvoch predstaviteľov reformácie.
- Uvedte štyri požiadavky reformného učenia.

2.5.4 Charakterizovať ranonovoveký štát na príklade Francúzska, Anglicka, Ruska, Pruska a Habsburskej monarchie

- Nájdite dva podstatné znaky stavovskej monarchie.
- Uvedte tri dôkazy centralistických tendencií v riadení monarchie.
- Určte dva podstatné znaky absolutistickej vlády panovníka.
- Uvedte dva dôkazy o predpokladoch vývoja k parlamentarizmu.
- Nájdite dve príčiny reforiem v absolutistických monarchiách.

2.5.5 Objasniť postavenie Slovenska v habsburskej monarchii

2.5.6 Charakterizovať postavenie Slovenska v susedstve Osmanskej ríše

- Uvedte jednu príčinu špecifického postavenia Bratislavy ako hlavného mesta Uhorska.
- Vyhl'adajte v učebnici dva dôsledky pre územie Slovenska vyplývajúce z dlhoročného susedstva s Turkami.

2.5.7 Popísať príčiny, priebeh a dôsledky tridsaťročnej vojny

- Uvedte dve príčiny celoeurópskeho konfliktu.
- Vyberte z Katolíckej ligy a Protestantskej únie po dva štáty, ktoré proti sebe bojovali.
- Určte dva dôsledky tridsaťročnej vojny.
- Vyberte jedno protihabsburské povstanie a zhodnoťte jeho výsledky.

2.5.8 Objasniť príčiny, priebeh a dôsledky Nizozemskej revolúcie

- Uvedte jednu príčinu a jeden dôsledok Nizozemskej revolúcie.

2.5.9 Charakterizovať príčiny, priebeh a dôsledky revolučných zmien v Anglicku

- Nájdite podstatnú príčinu spoločenskej krízy a občianskej vojny.
- Určte dva dôsledky revolučných zmien v Anglicku.

2.5.10 Objasnite zmeny, ktoré nastali vo vede a filozofii na začiatku novoveku

- Vymenujte dvoch predstaviteľov novovekej vedy a filozofie a zhodnoťte ich prínos.
- Určte dve zmeny, ktoré sa uskutočnili vo vede a filozofii.

2.5.11 Charakterizujte kultúru baroka

- Rozlíšte tri stavebné prvky barokovej architektúry.

- Nájdite jeden argument, ktorým zdôvodnite, prečo barokové umenie stálo v službách protireformácie.
- Vymenujte dva dôsledky protireformačného hnutia.

2.5.12 Charakterizovať osvietenstvo

- Nájdite jednu príčinu prenikania osvietenstva do celej Európy.
- Dokážte jedným argumentom vplyv osvietenstva vo vtedajšej Európe.

2.5.13 Charakterizovať osvietenský absolutizmus za Márie Terézie a Jozefa II.

- Vymenujte po dve reformy Márie Terézie a Jozefa II.

2.5.14 Vysvetliť, ako sa dotkli reformy osvietenského absolutizmu Uhorska a jeho spoločnosti

- Vymenujte dva predpoklady začiatkov formovania moderného slovenského národa.

2.5.15 Vysvetliť proces vzniku USA

- Charakterizujte tri podstatné znaky Vyhlásenia nezávislosti.

2.5.16 Analyzovať situáciu vo Francúzsku pred vypuknutím revolúcie

2.5.17 Opísať priebeh Veľkej francúzskej revolúcie

- Charakterizovať jednotlivé etapy revolúcie.

2.5.18 Zhodnotiť význam a vplyv Veľkej francúzskej revolúcie na ďalší vývoj v Európe

- Určte tri príčiny vypuknutia revolúcie.
- Rozlíšte štyri etapy Veľkej francúzskej revolúcie.
- Vyberte z každej tejto etapy tri charakteristické udalosti, znaky, osobnosti.
- Vymenujte tri dôsledky Veľkej francúzskej revolúcie.

2.5.19 Charakterizovať napoleonske Francúzsko

- Uved'te dva dôsledky vlády Napoleona Bonaparte pre európsku politiku.
- Uved'te dva zlomové vojnové konflikty, ktoré rozhodli o ďalšom osude Napoleona.
- Nájdite dva podstatné znaky občianskeho zákonníka Code civil.

2.5.20 Objasniť proces modernizácie - priemyselnej revolúcie

- Zovšeobecniť dva podstatné znaky priemyselnej revolúcie.

2.5.21 Charakterizovať národné hnutie 19. storočia v Rakúskej monarchii

2.5.22 Dokumentovať rozvoj slovenského národného obrodzenia

- Uved'te štyri príklady rozvoja slovenského národného hnutia.
- Uved'te tri konkrétne príklady slovensko-českých vzťahov.

2.5.23 Charakterizovať vývoj revolučných udalostí v rokoch 1848-49 v Uhorsku

2.5.24 Analyzovať politický program Slovákov - Žiadosti slovenského národa

- Uved'te päť podstatných požiadaviek Žiadostí slovenského národa.
- Zhodnoňte dvoma príkladmi výsledky slovenského národného hnutia.

2.5.25 Objasniť oživenie slovenského národného života začiatkom 60. rokov

- Nájdite jednu príčinu oživenia slovenského národného života.

2.5.26 Analyzovať politický program Slovákov - Memorandum národa slovenského

- Zovšeobecniť tri podstatné požiadavky Memoranda.
- Rozlíšte v štyroch požiadavkách politický program Žiadostí a Memoranda.

- Posúďte dva dôsledky Rakúsko-uhorského vyrovnania pre nemadžarské národy v monarchii.
- Uveďte dve gymnáziá, na ktorých sa vyučovalo po slovensky.
- Vyberte tri konkrétne príklady činnosti Matice slovenskej.

2.5.27 Analyzovať slovenské národné hnutie koncom 19. storočia

- Uveďte dve príčiny stagnácie vývoja slovenskej národnej spoločnosti.

2.5.28 Charakterizovať proces modernizácie Uhorska

- Uveďte dva príklady modernizácie Uhorska.

2.5.29 Vysvetliť spôsob zjednotenia Nemecka a Talianska

- Určte dva dôsledky zjednotenia Nemecka pre medzinárodno-politickú scénu.

2.5.30 Charakterizovať proces moderného kolonializmu

2.5.31 Určiť korene kolonializmu 19. storočia

- Nájdite dve príčiny a dva dôsledky kolonializmu 19. storočia.
- Určte jedno ohnisko koloniálnych konfliktov.

2.5.32 Charakterizovať európske veľmoci a ich vzájomné vzťahy v 2. pol. 19. storočia

- Nájdite dva korene príčin, ktoré neskôr viedli k celosvetovému konfliktu.

2.5.33 Charakterizovať politický, ekonomický a sociálny vývoj v USA v 2. pol. 19. storočia

- Nájdite dva dôsledky vojny Severu proti Juhu pre ďalší vývoj USA.

2.5.34 Opísať politické, ekonomické a sociálne pomery v Rusku

- Uveďte dva príklady reforiem v Rusku v 2. pol. 19. storočia.

2.5.35 Charakterizovať ideové prúdy 19. storočia

- Analyzujte a určte dva podstatné znaky pojmov nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, utopizmus, marxizmus, bolševizmus, socializmus.

2.5.36 Charakterizovať umelecké smery a slohy 2. pol. 19. storočia

- Vymenujte tri umelecké smery a z nich jedného typického predstaviteľa.

2.6 Obdobie najnovších dejín

Obsah

Prvá svetová vojna. Ruské revolúcie. Versailleský systém. Vznik Česko - Slovenska. Medzivojnová Európa - demokratické veľmoci, totalitné a autoritatívne režimy. Rozpad Versailleského systému. Úsilie o kolektívnu bezpečnosť. Kultúra medzivojnového obdobia. Slovensko v medzivojnovom Československu. Druhá svetová vojna. Slovenská republika (1939-1945). Slovenské národné povstanie. Studená vojna (rozdelenie a integrácia Európy), dekolonizácia, neokolonializmus.

Slovensko v obnovenom Československu (1945-1948), komunistická diktatúra a jej kríza (1948-1967), pokus o reformu (1968), od normalizácie ku kríze režimu (1969-1989), po páde komunistického režimu (1989-1993). Rozklad komunistických režimov a rozpad sovietskeho mocenského bloku. Rozdelenie Česko - Slovenska. Vznik Slovenskej republiky (1993).

Rozvoj vedy, techniky, technológií, vzdelanosti, kultúry v 20. storočí. Svet na prelome 20. a 21. storočia, globálny svet.

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

2.6.1 Charakterizovať príčiny a priebeh prvej svetovej vojny

- Charakterizujte dve podstatné príčiny vzniku prvej svetovej vojny.
- Rozlíšte príčinu a zámienku vzniku tejto vojny.
- Vymenujte tri fronty, na ktorých sa bojovalo.
- Vysvetlite na dvoch príkladoch vplyv vojny na vojakov a civilné obyvateľstvo.
- Ilustrujte dvoma príkladmi vzťah medzi stupňom rozvoja vedy a techniky a ničivou silou vojny.

2.6.2 Charakterizujte slovenský a český odboj v priebehu 1. svetovej vojny

- Dokážte dvoma príkladmi význam slovenského a českého odboja pre vznik samostatného Česko - Slovenska.
- Vymenujte tri významné osobnosti slovenského a českého odboja.
- Rozlíšte v jednom znaku Clevelandskú a Pittsburskú dohodu.

2.6.3 Vysvetliť výsledky a dôsledky prvej svetovej vojny

- Uveďte dva výsledky a dva dôsledky prvej svetovej vojny.

2.6.4 Opíšte politické, hospodárske, sociálne pomery v Rusku počas vojny

- Zdôvodnite dvoma príkladmi, prečo sa v Rusku výrazne prejavili dôsledky dlhotrvajúcej vojny.
- Určte jednu príčinu Februárovej revolúcie a Októbrového prevratu v Rusku.
- Dokumentujte na jednom príklade vplyv udalostí v Rusku na priebeh vojny.

2.6.5 Charakterizovať povojnovú situáciu v Európe a vysvetliť Versailleský systém.

- Uveďte jeden dôvod, prečo sa na mape Európy objavili nové štáty.
- Vymenujte tri nástupnícke štáty, ktoré vznikli po roku 1918.
- Určte jeden dôvod zlyhania versailleského systému v medzivojnovom období.

2.6.6 Vysvetliť vznik Česko - Slovenska

- Opíšte rozsah štátu, jeho hranice, národnostné zloženie obyvateľstva a jeho politický systém.
- Vymenujte štyri národnostné menšiny žijúce v novom štáte.

2.6.7 Charakterizujte podstatné vnútroštátne, zahranično-politické a medzinárodné problémy nového štátu

- Uveďte jednu výhodu alebo nevýhodu spojenia Čechov a Slovákov v jednom štáte.
- Rozlíšte v dvoch znakoch politický prúd centralizmu a autonómie.
- Uveďte jednu politickú stranu, ktorá reprezentovala centralistický smer a jednu politickú stranu, ktorá reprezentovala autonomistický smer aj najvýznamnejších predstaviteľov.
- Rozlíšte v dvoch znakoch hospodárske postavenie Slovenska v porovnaní s hospodárskym postavením Čiech a Moravy.
- Dokážte na dvoch príkladoch vplyv dvoch hospodárskych kríz na hospodárstvo Československa i celej Európy.
- Uveďte na dvoch príkladoch prínos demokratizácie politického života pre Slovákov.
- Vymenujte dva štáty, na ktoré sa orientovalo Československo v zahraničnej politike.
- Uveďte jeden príklad medzinárodných a vnútorných síl, ktoré ohrozovali demokraciu i samotnú existenciu Československa.
- Charakterizujte medzinárodnú konferenciu v Mníchove.
- Určte dva dôsledky Mníchovskej konferencie.
- Uveďte jeden dôsledok Viedenskej arbitráže pre Slovensko.
- Formulujte dve možné príčiny straty viery a dôvery mnohých obyvateľov v spojencov Československa a napokon i v jeho politický systém.
- Charakterizujte na dvoch príkladoch politiku HŠĽS po vyhlásení autonómie.

2.6.8 Charakterizovať fašizmus a nacistickú ideológiu v Nemecku

- Určte dva podstatné znaky nemeckého fašizmu.

2.6.9 Charakterizovať komunistickú diktatúru v ZSSR

- Uvedte dva konkrétne prejavy stalinskej diktatúry.
- Rozlíšte pomocou troch podstatných znakov demokratický štát s totalitným a autoritatívnym režimom.

2.6.10 Zreferovať o politike západných demokracií v medzivojnovom období

- Uvedte jeden typický prejav politiky appeasementu.
- Zdokumentujte na jednom príklade pokusy o vytvorenie kolektívnej bezpečnosti.

2.6.11 Charakterizovať kultúru medzivojnového obdobia

- Určte štyri osobnosti vedy, umenia a kultúry medzivojnového obdobia.

2.6.12 Opísať politiku nacistického Nemecka a ZSSR

- Uvedte jeden vojenský konflikt z obdobia 30. rokov.

2.6.13 Vysvetliť vznik Slovenského štátu

- Uvedte dve okolnosti, za ktorých vznikol Slovenský štát.
- Vyberte dva príklady závislosti Slovenskej republiky od nacistického Nemecka.
- Vymenujte tri znaky politického systému Slovenskej republiky.

2.6.14 Vysvetliť príčiny a priebeh Druhej svetovej vojny

- Uvedte dve podstatné príčiny Druhej svetovej vojny.
- Uvedte jeden vojnový cieľ osi Berlín – Rím – Tokio a protihitlerovskej koalície.
- Vymenujte štyri štáty, ktoré obsadilo Nemecko do roku 1941.

2.6.15 Vysvetliť prepadnutie ZSSR a priebeh bojov na východnom fronte

- Nájdite dva medzníky vo vývoji vojny na východnom fronte.
- Uvedte príčinu vstupu USA do vojny.
- Zhodnoťte v dvoch bodoch význam otvorenia druhého frontu.

2.6.16 Vysvetliť vojnové zločiny, situáciu vojakov na fronte i civilistov v zázemí

- Uvedte dva konkrétne vojnové zločiny.
- Dokážte jedným argumentom, že sa v druhej svetovej vojne zotrel rozdiel medzi frontom a tylom (zázemím).

2.6.17 Objasniť konečné ciele a zámery nacistov vzhľadom na okupované územia

- Vysvetlite pojmy pogrom, ghetto, arizácia, holocaust a tzv. konečné riešenie židovskej otázky.
- Uvedte hlavný dôsledok prijatia tzv. židovského kódexu - rasistických zákonov v Slovenskej republike.

2.6.18 Charakterizovať odboj proti fašizmu vo svete

- Uvedte tri konkrétne príklady protifašistického odboja.

2.6.19 Opísať domáci odboj na Slovensku

- Uvedte dva ciele odboja na Slovensku vyjadrené Vianočnou dohodou.
- Uvedte dve príčiny vypuknutia Slovenského národného povstania.
- Zhodnoťte význam Slovenského národného povstania.

2.6.20 Analyzovať závery spojeneckých konferencií

- Uved'te jeden záver konferencie v Teheráne.
- Uved'te jeden záver konferencie na Jalte.
- Uved'te jeden záver konferencie v Postupime.

2.6.21 Posúdiť dôsledky druhej svetovej vojny a povojnového usporiadania sveta

- Uved'te tri podstatné dôsledky druhej svetovej vojny.

2.6.22 Charakterizovať studenú vojnu

- Nájdite jednu príčinu vzniku studenej vojny.
- Uved'te dôvod, prečo sa Európa rozdelila na dva tábory.

2.6.23 Objasniť proces západoeurópskej integrácie

- Vymenujte dve príčiny začatia intenzívnej spolupráce medzi západoeurópskymi štátmi.
- Uved'te dvoch politikov, ktorí stáli na začiatku procesu zjednocovania Európy.

2.6.24 Charakterizovať proces dekolonizácie

- Vymenujte dva medzníky v procese dekolonizácie.
- Uved'te tri štáty v Ázii a v Afrike, ktoré získali národnú samostatnosť.
- Nájdite dva konkrétne príklady, ktorými by ste ilustrovali politické, hospodárske a sociálne problémy "tretieho sveta".

2.6.25 Vysvetliť vývoj v Číne po roku 1945

- Charakterizujte dva znaky politického systému v Číne.

2.6.26 Vysvetliť príčiny izraelsko-arabského konfliktu

- Uved'te dve príčiny tohto konfliktu.

2.6.27 Charakterizujte vnútropolitický zápas v povojnovom Československu

- Porovnajte výsledky volieb roku 1946 na Slovensku a v Čechách a zovšeobecnite dva závery, ktoré z nich vyplývajú.
- Zdôvodnite dvoma argumentmi vplyv studenej vojny na vnútropolitickú situáciu.
- Uved'te jeden podstatný dôsledok februárového prevratu.

2.6.28 Charakterizovať proces sovietyzácie a jednotnosti sovietskeho bloku

- Nájdite dva príklady dokumentujúce sovietyzáciu Československa.
- Uved'te jeden príklad budovania politického systému na centralistickom princípe.

2.6.29 Charakterizujte procesy industrializácie a kolektivizácie v Československu

- Uved'te dve pozitívne a dve negatívne stránky týchto hospodárskych procesov.
- Vymenujte dva najväčšie podniky, ktoré boli na Slovensku postavené v rokoch industrializácie.

2.6.30 Vysvetliť príčiny spoločenskej a politickej krízy v 60. rokoch v Československu

- Uved'te dva konkrétne príklady kritiky spoločenských pomerov a politického režimu.
- Nájdite konkrétny príklad riešenia otázky vzťahu Čechov a Slovákov v tomto období.
- Vysvetlite pojem "socializmus s ľudskou tvárou".

2.6.31 Opíšte intervenciu vojsk Varšavskej zmluvy

- Uved'te jeden dôsledok intervencie vojsk Varšavskej zmluvy.

2.6.32 Charakterizovať obdobie tzv. normalizácie a konsolidácie

- Uved'te dva konkrétne prejavy normalizácie v politickom i spoločenskom živote.

2.6.33 Charakterizovať príčiny a dôsledky zrútenia komunistických režimov v Európe a v Československu

2.6.34 Charakterizovať politickú, ekonomickú a sociálnu situáciu v Československu na počiatku 90. rokov

2.6.35 Vysvetliť rozdelenie Československa a vznik Slovenskej republiky

- Uveďte jednu príčinu a jeden dôsledok zrušenia komunistických režimov.
- Nájdite dve príčiny rozdelenia Československa.
- Uveďte dve pozitíva a dve negatíva tohto rozdelenia.

2.6.36 Charakterizovať súčasný svet a vysvetliť globálne problémy tohto sveta

- Uveďte tri príklady, ako sa tieto globálne problémy konkrétne prejavujú.
- Nájdite tri pozitíva a tri negatíva globalizačných tendencií.

Úpravy cieľových požiadaviek pre žiakov so zdravotným znevýhodnením

žiaci so sluchovým postihnutím

2.3 Obdobie staroveku

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

požiadavka

- 2.3.11 Porozprávať o gréckej kultúre a jej vplyve na neskoršiu európsku kultúru
  - Uveďte dva rozdiely medzi dórsnym, iónskym a korintským štýlom.
  - Vymenujte dve známe pamiatky gréckej architektúry.
  - Uveďte tri okrídlené slová - frazeologizmy z gréckej kultúry.

sa upravuje

- 2.3.11 Porozprávať o gréckej kultúre a jej vplyve na neskoršiu európsku kultúru
  - Uveďte dva rozdiely medzi dórsnym, iónskym a korintským štýlom.
  - Vymenujte dve známe pamiatky gréckej architektúry.

2.5 Obdobie novoveku

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

požiadavka

- 2.5.4 Charakterizovať ranonovoveký štát na príklade Francúzska, Anglicka, Ruska, Pruska a Habsburskej monarchie
  - Nájdite dva podstatné znaky stavovskej monarchie.
  - Uveďte tri dôkazy centralistických tendencií v riadení monarchie.
  - Určte dva podstatné znaky absolutistickej vlády panovníka.
  - Uveďte dva dôkazy o predpokladoch vývoja k parlamentarizmu.
  - Nájdite dve príčiny reforiem v absolutistických monarchiách.

sa upravuje

- 2.5.4 Charakterizovať ranonovoveký štát na príklade Francúzska, Anglicka, Ruska, Pruska a Habsburskej monarchie
  - Nájdite dva podstatné znaky stavovskej monarchie.
  - Uveďte tri dôkazy centralistických tendencií v riadení monarchie.
  - Určte dva podstatné znaky absolutistickej vlády panovníka.
  - Nájdite dve príčiny reforiem v absolutistických monarchiách.

žiaci so zrakovým postihnutím

2.2 Obdobie praveku

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

požiadavka

- 2.2.5 Porovnať bronzové nástroje so železnými a analyzovať ich podstatné znaky a vlastnosti
  - Rozlíšte dve podstatné vlastnosti bronzových a železných nástrojov.
  - Zakreslite do obrysovej mapy Slovenska tri významné keltské hradiská.

sa upravuje

- 2.2.5 Porovnať bronzové nástroje so železnými a analyzovať ich podstatné znaky a vlastnosti
  - Rozlíšte dve podstatné vlastnosti bronzových a železných nástrojov.
  - Vymenujte tri významné keltské hradiská na Slovensku.

2.3 Obdobie staroveku

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

požiadavka

- 2.3.8 Vysvetliť príčiny a dôsledky gréckej kolonizácie
  - Určte dve príčiny gréckej kolonizácie.
  - Určte dva dôsledky gréckej kolonizácie.
  - Zakreslite do obrysovej mapy štyri grécke kolónie.

sa upravuje

- 2.3.8 Vysvetliť príčiny a dôsledky gréckej kolonizácie
  - Určte dve príčiny gréckej kolonizácie.
  - Určte dva dôsledky gréckej kolonizácie.
  - Vymenujte štyri významné grécke kolónie.

požiadavka

- 2.3.14 Charakterizovať vývoj rímskeho impéria v období principátu
  - Uveďte dva znaky politických systémov principátu a dominátu.
  - Rozlíšte v dvoch znakoch obdobie principátu a dominátu.
  - Zakreslite do obrysovej mapy dva rímske tábory, ktoré boli súčasťou rímskej hranice a ležali na území dnešného Slovenska.

sa upravuje

- 2.3.14 Charakterizovať vývoj rímskeho impéria v období principátu
  - Uveďte dva znaky politických systémov principátu a dominátu.
  - Rozlíšte v dvoch znakoch obdobie principátu a dominátu.
  - Uveďte, kde sa nachádzali rímske tábory, ktoré boli súčasťou rímskej hranice a ležali na území dnešného Slovenska.

2.4 Obdobie stredoveku

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

požiadavka

- 2.4.12 Opísať pohyb slovanských kmeňov z pravlasti
  - Zakreslite do obrysovej mapy Európy hlavné smery pohybu slovanských kmeňov.
  - Zakreslite do obrysovej mapy Slovenska miesta, kde sa usadzovali Slovania po príchode na naše územie.

sa upravuje

- 2.4.12 Opísať pohyb slovanských kmeňov z pravlasti
  - Uveďte hlavné smery pohybu slovanských kmeňov v Európe.
  - Uveďte miesta, kde sa usadzovali Slovania po príchode na naše územia.

požiadavka

- 2.4.15 Vysvetliť vznik a vývoj mnohonárodnostného uhorského štátu
  - Opíšte podľa mapy, ako sa postupne územie Slovenska začleňovalo do uhorského štátu
  - Uveďte dva typické znaky vnútornej politiky Štefana I.

sa upravuje

- 2.4.15 Vysvetliť vznik a vývoj mnohonárodnostného uhorského štátu
  - Opíšte, ako sa postupne územie Slovenska začleňovalo do uhorského štátu.
  - Uveďte dva typické znaky vnútornej politiky Štefana I.

2.5 Obdobie novoveku

Požiadavky na vedomosti a zručnosti

požiadavka

- 2.5.2 Porozprávať, ako Európania prenikali na mimoeurópske územia
  - Určte dve príčiny zámorských objavov.
  - Posúďte tri dôsledky zámorských objavov pre Európu i novoobjavené krajiny.
  - Zakreslite do obrysovej mapy sveta smery dvoch objavných plavieb.

sa upravuje

- 2.5.2 Porozprávať, ako Európania prenikali na mimoeurópske územia
  - Určte dve príčiny zámorských objavov.
  - Posúďte tri dôsledky zámorských objavov pre Európu i novoobjavené krajiny.
  - Opíšte smery dvoch objavných plavieb.

žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky z dejepisu pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci so špecifickými poruchami učenia

Cieľové požiadavky z dejepisu pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky z dejepisu pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci s pervazívnymi vývinovými poruchami (s autizmom)

Cieľové požiadavky z dejepisu pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.